

Jaarverslag

*Landelijk netwerk Centrum Seksueel Geweld
2017*

Centrum **Seksueel Geweld**
www.centrumseksueelgeweld.nl

Inhoudsopgave

• Voorwoord	4
• Algemeen	5
Doel	5
Werkwijze	5
Landelijk netwerk	5
Landelijke kwaliteitscriteria	6
Landelijk telefoonnummer	6
Landelijke website	7
Landelijke campagne	8
Landelijke scholing	9
Registratie	9
Landelijke coördinatie	9
Financiering	10
• Cijfers	12
• Media	14
• Publicaties	20
• Referenties	20
• Contact	21

Voor u ligt het jaarverslag 2017 van het landelijk netwerk van het Centrum Seksueel Geweld (CSG). In 2012 openden de eerste centra hun deuren in Amsterdam, Nijmegen en Utrecht. Eind 2017 waren er vijftien centra operationeel verspreid over het land dankzij subsidie van Fonds Slachtofferhulp en overbruggingsgelden van de ministeries van VWS en V&J.

Onder meer op basis van eerder onderzoek, biedt het CSG een oplossing voor het versnipperde (zorg) systeem waar acute verkrachtingslachtoffers in Nederland voorheen tegen aan liepen, dat zich kenmerkte door onvoldoende expertise, lange wachttijden en onnodig vaak vragen naar 'wat er is gebeurd'. Aangetoond is dat slachtoffers hierdoor ontmoedigd raken en significant meer tijd nodig hebben voor psychisch herstel.

De noodzaak van een CSG wordt nog duidelijker wanneer men naar de prevalentie van seksueel geweld in Nederland kijkt: 1 op de 8 vrouwen en 1 op de 20 mannen geeft aan ooit te zijn verkracht. Onder jongeren ligt de prevalentie beduidend hoger. Elk jaar zijn er ongeveer 100.000 nieuwe slachtoffers van seksueel geweld, die medische en psychologische zorg nodig hebben, en soms aangifte willen doen. Door direct na het meemaken van seksueel geweld geïntegreerd zorg en onderzoek te bieden in een CSG, kan bewijsmateriaal worden veilig gesteld en kunnen psychische en medische problemen worden voorkomen. Dat de CSG's inderdaad voorzien in een lacune is in 2013 vastgesteld door onderzoek van Regioplan en het Verweij-Jonker Instituut in opdracht van de departementen van de ministeries van VWS en V&J.

In dit jaarverslag worden doel, werkwijze en doelgroep van het CSG uiteengezet, alsook cijfers. In 2017 zijn 1103 mensen in de acute fase (≤ 7 dagen) na seksueel geweld geholpen door een CSG, en 1521 mensen na de acute fase. Ter vergelijking: in 2016 kwamen er 833 acute slachtoffers en 1112 niet-acute slachtoffers. Alle informatie in dit jaarverslag is verzameld in het kader van (het verbeteren van) de zorg. Daarnaast is er aandacht voor het CSG in de media. Wanneer u naar aanleiding van dit jaarverslag vragen heeft, kunt u deze sturen naar info@centrumseksueelgeweld.nl

dr. Iva Bicanic, klinisch psycholoog

Landelijk coördinator Centrum Seksueel Geweld

Algemeen

Doel

Het CSG is een samenwerking tussen medische, psychologische en forensische disciplines volgens de multidisciplinaire aanpak (MDA). Politie en hulpverlening werken er nauw samen in het belang van slachtoffers (0-100 jaar) conform de werkwijze van Rape Centers in Scandinavië. Het CSG richt zich primair op acute slachtoffers van een aanranding of verkrachting tot en met 7 dagen geleden. De eerste week direct na seksueel geweld biedt namelijk unieke kansen op medisch, psychologisch en forensisch vlak die daarna verkeken zijn. Slachtoffers die geen contact met politie willen of aangeven langer dan 7 dagen geleden seksueel te zijn misbruikt, kunnen ook van het CSG gebruik maken. Het centrum is dag en nacht bereikbaar. Kenmerkend voor een CSG is dat zorg vanuit verschillende disciplines integraal wordt verleend. Dit gebeurt door bevoegd en bekwaam personeel, voor wie deze zorg tot de dagelijkse taken behoort. Het uitgangspunt is 'zo snel mogelijk met zo min mogelijk professionals, die zo goed mogelijk zijn opgeleid'.

Het CSG heeft als doel te bieden:

- forensisch-medisch onderzoek voor het veiligstellen van sporen en letselduiding;
- acute medische zorg gericht op preventie van zwangerschap en besmetting met SOA/HIV, en behandeling van letsel;
- acute psychologische zorg om herstel te bevorderen ter preventie van het ontstaan van psychische stoornissen, met name Post Traumatische Stress Stoornis (PTSS).

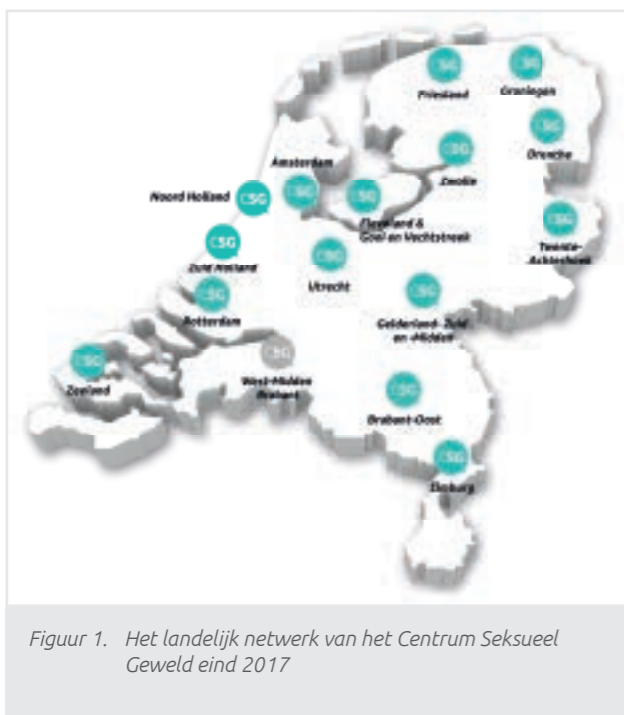
Werkwijze

Wanneer een slachtoffer het CSG binnenkomt – met of zonder politie – wordt zij/hij opgevangen

door deskundige zorgprofessional, zoals een (forensisch) verpleegkundige, die het slachtoffer opvangt en bijstaat. Aangifte is geen doel op zich, maar als het slachtoffer aangifte wil doen, vindt eerst forensisch-medisch onderzoek plaats door een forensische arts in het bijzijn van een forensisch onderzoeker. Daarna wordt acute medische zorg gegeven. Medische zorg en forensisch sporenonderzoek worden afgestemd, zodat deze elkaar niet verstoren, maar ook zo min mogelijk belastend zijn voor het slachtoffer. De casemanager van het CSG vormt de verbinding tussen het slachtoffer en alle disciplines. De casemanager bekijkt of het slachtoffer elders in zorg is, en of er een zorgmelding bij Veilig Thuis moet plaatsvinden. De psychologische zorg door de casemanager bestaat uit **watchful waiting**; het monitoren van acute stressreacties en het geven van psycho-educatie aan het slachtoffer en ouders/partner. Indien stressreacties niet afnemen, en als er sprake is van een PTSS of andere problematiek, dan wordt direct **evidence based** (trauma)behandeling ingezet binnen de GGZ, zoals EMDR of cognitieve gedragstherapie.

Landelijk netwerk

Slachtoffers van acuut seksueel geweld moeten overal in Nederland kunnen rekenen op de beste zorg en onderzoek. Daarvoor is een landelijk netwerk nodig van 16 Centra Seksueel Geweld (maximale reistijd van 1 uur per auto) met een eenvoudige en laagdrempelige toegang via één centrale hulplijn en één website (www.centrumseksueelgeweld.nl). Aan het einde van 2017 waren 15 centra operationeel.

Figuur 1. Het landelijk netwerk van het Centrum Seksueel Geweld eind 2017

Landelijke kwaliteitscriteria

Elk regionale CSG heeft een eigen samenwerking met lokale partners (bijv. politie, ziekenhuis, GGD, GGZ, Veilig Thuis) om geïntegreerde, multidisciplinaire zorg te kunnen bieden. Binnen de samenwerking zijn afspraken gemaakt over uitwisseling van informatie tussen politie en (medische) hulpverleners. De coördinator of kartrekker van elk centrum is verantwoordelijk voor de aansturing van de multidisciplinaire samenwerking en het bewaken c.q. verbeteren van de kwaliteit van geleverde zorg. Hoewel elk CSG dus uit verschillende partners bestaat, is de werkwijze uniform doordat in het CSG wordt gewerkt conform landelijke CSG kwaliteitscriteria. Deze kwaliteitscriteria stellen eisen aan de wijze waarop de verschillende functies moeten worden uitgevoerd, zonder eisen te stellen aan de wijze waarop de functies worden georganiseerd. Van de ontwikkelingen in het buitenland kunnen we

leren dat er zonder landelijke kwaliteitscriteria een lappendeken kan ontstaan met verschillend vormgegeven initiatieven, waar ook verschillende kwaliteitseisen gelden (Campbell, Patterson & Bybee, 2012; Lovett, Regan & Kelly, 2004).

Landelijk telefoonnummer

Vanaf januari 2016 bestaat - met subsidie van Fonds Slachtofferhulp - het landelijke telefoonnummer van het Centrum Seksueel Geweld: **0800-0188**. Dit nummer is voor slachtoffers gratis.

De belangrijkste vereiste ten aanzien van de landelijke lijn is dat deze 24/7 bereikbaar en bemenst is. Dit vereiste is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek (Campbell & Wasco, 2005; Campbell, 2008; Ruzek, 2007) en **good practices** in Europese landen waar al langer zogenaamde **Rape Centers** bestaan, die 24/7 bereikbaar zijn via een nationaal nummer. Daarnaast is het CSG uitgangspunt 'zo snel mogelijk' van belang. Voor een verwijzing naar een CSG is niet de woonplaats of het plaats delict leidend, maar de plaats waar de persoon zich bevindt op het moment van bellen. Meldingen

die op de landelijke lijn binnenkomen, worden doorgezet naar de regionale CSG's op basis van een verdeellijst: de plaats waar men zich bevindt wordt

ingevoerd, waarna de link plaats-postcode-CSG wordt gemaakt.

Vervolgens is het doorverbinden naar het juiste CSG een kwestie van een druk op een knop.

Bij de landelijke lijn vindt triage plaats door de telefonist(e). Daarbij wordt het onderscheid gemaakt tussen nood (112), acuut (< 8 dagen), niet-acuut en informatieverzoeken. Dit scheelt de regio's inzet van dure bereikbaarheid buiten kantooruren. De afspraak is dat bij signalen van nood de telefonist(e) bij het wegvallen van de verbinding zelf initiatieven neemt. Nood kan hierbij zowel betrekking hebben op de medische situatie als op de veiligheid. De telefonist(e) maakt die inschatting op basis van de informatie die wordt gegeven én op basis van de manier waarop die wordt gegeven (omgevingsgeluiden, stemgeluid zoals volume en toonhoogte).

De zgn. valse meldingen worden door de telefonist(e) gefilterd volgens protocol.

De telefonisten van de landelijke meldkamer zijn protocollair getraind. De telefonist(e) brengt zelf de verbinding tot stand met het juiste CSG, zodat het slachtoffer nooit 'in gesprek' of 'geen gehoor' krijgt. Als het niet lukt bij het juiste CSG, omdat daar niet wordt opgenomen, wijkt de telefonist(e) uit naar het dichtstbijzijnde CSG. Het slachtoffer krijgt dus **altijd** en **direct** een professional van een CSG aan de lijn, die opneemt met: "Centrum Seksueel Geweld X ...".

In 2017 zijn er 4010 contacten met de landelijke lijn geweest. Er is sprake van een toename van telefoontjes in de maand oktober; hier is het effect van de campagnemaand en #Metoo terug te zien.

Januari	357
Februari	320
Maart	326
April	253
Mei	333
Juni	302
Juli	273
Augustus	291
September	312
Oktober	462
November	437
December	344
Totaal	4010
Gem. per maand	334

Website: www.centrumseksueelgeweld.nl

Landelijke website

Hoewel steeds meer mensen het CSG kennen, heeft het landelijk telefoonnummer 0800-0188 (nog) geen zodanige bekendheid verworven, dat mensen het direct paraat hebben wanneer dat nodig is. Voor het vinden van het landelijk telefoonnummer is internet nodig. Google zoektermen (vb. ik ben verkracht, ik ben aangerand, seksueel misbruikt, verkrachting, aanranding etc) leidt de hulpvragen naar www.centrumseksueelgeweld.nl waarop niet

alleen het landelijk nummer staat vermeld, maar ook een video over wat iemand kan verwachten in het CSG alsook concrete **don't's** direct na het meemaken van acut seksueel geweld:

- Niet douchen of wassen
- Niet je tanden poetsen
- Niet naar het toilet gaan
- Niet eten of drinken
- Niet je kleding in de was doen, liefst bewaren in een papieren zak

Naast informatie voor slachtoffers, zijn op de website ook filmpjes en informatie voor de omgeving en professionals te vinden. Tevens hebben kartrekkers van de regionale CSG's via de deze website toegang tot intranet, waarop protocollen te vinden zijn maar ook campagnemateriaal zoals flyers, posters, radiospots, geanimeerde campagneposters, bierviltjes en de kaarten. In 2017 heeft de CSG website 28273 bezoekers gehad. Er is sprake van een toename van bezoekers in de maand oktober; hier is het effect van de campagnemaand en #Metoo terug te zien.

Januari	2281
Februari	2183
Maart	2302
April	1700
Mei	2642
Juni	2312
Juli	1932
Augustus	1812
September	2219
Oktober	4517
November	3819
December	2360
Totaal	28273
Gem. per maand	2356

Landelijke campagne

Over de voordelen van snel onthullen binnen 8 dagen bestaat nog steeds veel onbekendheid. Een landelijke PR-campagne helpt bij het genereren van die bekendheid en awareness. Gelet op de ervaringen van buitenlandse **Rape Centers** zal dit proces nog jaren in beslag nemen.

Om de beschikbare hulp van het CSG onder de aandacht te brengen, heeft Fonds Slachtofferhulp in oktober in samenwerking met (onder andere) Jennie Lena de campagne 'Als het jou overkomt' gelanceerd. 'Als het jou overkomt' is de Nederlandse vertaling van Lady Gaga's wereldhit 'Til It Happens To You' en schetst de realiteit, namelijk dat seksueel geweld iedereen kan overkomen. Met de campagne 'Als het jou overkomt' heeft Fonds Slachtofferhulp veel bekendheid rondom het thema seksueel geweld en de gevolgen hiervan kunnen creëren. Toevallig viel de campagne samen met de #Metoo actie. Ook het telefoonnummer van het Centrum Seksueel Geweld (0800-0188) is hiermee landelijk onder de aandacht gebracht. Bij de landelijke lijn is een significante toename vastgesteld in het aantal telefoontjes nadat Fonds Slachtofferhulp in oktober 2017 de landelijke campagne organiseerde waarmee een miljoenenpubliek is bereikt.

Vanaf 2017 heeft het CSG een eigen Twitter account, en een eigen Youtube kanaal.

Landelijke scholing

In elk CSG zijn casemanagers werkzaam, die aanspreekpunt zijn voor het slachtoffer en de andere disciplines, en die het **watchful waiting** protocol uitvoeren gedurende tenminste vier weken. Tweemaal per jaar vindt training plaats van alle casemanagers om een kwalitatief hoogstaande uitvoering van hun taken te borgen. Casemanagers van de operationele CSG's kwamen in 2017 twee keer bijeen voor landelijke scholing over de thema's: handelen in crisis situaties, en de relatie tussen seksueel geweld en alcohol/drugs. De training is kosteloos voor deelnemers. De training is financieel mogelijk gemaakt door subsidie van Fonds Slachtofferhulp.

Met subsidie van Fonds Slachtofferhulp is een instructievideo ontwikkeld voor casemanagers over de **watchful waiting** procedure.

Registratie

Alle regionale centra werken met een gestandaardiseerde vragenlijst waarbij beknopt informatie over de achtergrond van, en de geboden zorg, aan slachtoffers wordt geregistreerd. Daarmee is geborgd dat door de CSG's zoveel mogelijk gelijke kwaliteit wordt geboden en dat de registratiegegevens van de CSG's onderling vergelijkbaar zijn. De registratie van basisgegevens gebeurt dus per CSG op dezelfde manier in een eigen database met een vast format. Per semester worden deze gegevens opgevraagd door de landelijk coördinator: het aantal gevallen acut versus niet acut, en uitsluitend over de acute gevallen: gemiddelde leeftijd, % minderjarigen,

% geslacht, % eerder seksueel misbruik, % acute medische zorg ontvangen, % FMO ondergaan, % dat zegt aangifte te hebben gedaan, en % casemanagement ontvangen. Deze gegevens staan de privacy niet in de weg, omdat ze geanonimiseerd zijn en niet herleidbaar zijn tot individuele personen. De ontvangen regionale cijfers worden geïntegreerd ten behoeve van de gevraagde voortgangsrapportage aan de ministeries van VWS en V&J. In dit jaarverslag zal een weergave worden gegeven van de in 2017 verzamelde gegevens.

Landelijke coördinatie

De landelijke coördinator Iva Bicanic – tevens coördinator van CSG Utrecht - is voorzitter van de CSG stuurgroep. De stuurgroep bestaat uit Janet van Bavel (manager Kinder- en Jeugdtraumacentrum Kenter/Academische Werkplaats KM), Linda Terpstra (voorzitter Raad van Bestuur Fier), Toine Lagro-Janssen (hoogleraar Vrouwenstudies/hoofd Nijmeegse SFG), Marianne van Staa (hoofd Steunpunt Seksueel Geweld Amsterdam), Eva Kwakman (landelijk officier van justitie huiselijk geweld en zeden), Walter van Kleef (landelijk projectleider zeden, Nationale Politie). De stuurgroep ondersteunt en adviseert de landelijke coördinator bij strategische en bestuurlijke vraagstukken. De stuurgroep komt vier keer per jaar samen. Standpunten van de stuurgroep worden door de landelijke coördinator gezamenlijk besproken met de regionale coördinatoren van de 16 CSG's (zgn. kartrekkers) in het 4-jaarlijkse kartrekkersoverleg. De regionale coördinatoren zijn autonoom verantwoordelijk voor de uitvoering van het kwaliteitskader binnen het gemeentelijk zorg- en ondersteuningsaanbod en leggen verantwoordelijkheid af aan de gemeente die opdrachtgever is. Kartrekkers werken bij voorkeur

samen met een afgevaardigde van de gemeente, om zowel de inhoudelijke als de bestuurlijke verantwoordelijkheid te dekken.

Naast het voorzitten van de stuurgroep- en kartrekkeroverleggen, en het adviseren van de regionale CSG's ten aanzien van het naleven van de criteria, is de landelijke coördinator woordvoerder voor de media waar het de landelijke berichtgeving over het CSG betreft.

Financiering

De kosten voor de landelijke functies van het CSG zoals PR/campagne, landelijke coördinatie, de landelijke website, landelijke training en het landelijke telefoonnummer, zijn in 2017 door Fonds Slachtofferhulp bekostigd. De kosten voor medische zorg en GGZ-behandeling wordt uit reguliere financieringsstromen bekostigd. De inzet van de politie inclusief het forensisch-medisch

onderzoek is de budgettaire verantwoordelijkheid van het ministerie van Veiligheid & Justitie. Wat niet ten laste kan worden gebracht van reguliere financieringsstromen, zijn de regionale aansturing van samenwerkingspartners door een coördinator of kartrekker, de inzet van een deskundige zorgprofessional in de acute fase, de inzet van casemanagement inclusief **watchful waiting**, scholing, regionale PR en het bijhouden van de database. Voor de financiering van deze kosten hebben de staatssecretaris van VWS en de minister van Veiligheid & Justitie in september 2015 ingestemd met tijdelijke overbruggingsmiddelen voor 2016 en 2017, die aan de gemeenten ter beschikking worden gesteld via het Gemeentefonds. Dit betrof 4.200.000,- voor alle 16 CSG's, en dit komt neer op 131.250,- euro per CSG per jaar. In 2017 zijn aan de decentralisatie-uitkering Vrouwenopvang extra

middelen toegevoegd. Door de 16 gemeenten die de decentralisatie-uitkering ontvangen, zijn de toegevoegde middelen beschikt ten behoeve van de CSG. De tijdelijke financiële overbrugging van de overheid geeft ruimte aan de gemeenten om gezamenlijk een landelijk dekkend netwerk van CSG's te realiseren en om de verbinding tussen de CSG's en het gemeentelijk zorg- en ondersteuningsaanbod structureel te borgen. Juist omdat hier sprake is van een overbrugging en het een gemeentelijke verantwoordelijkheid is, wordt de wijze waarop de organisatorische inbedding en de financiering wordt vormgegeven, samen met de gemeenten bepaald.

Zoals overeengekomen bij de toezegging van overbruggingsgelden is in oktober 2017 een voortgangsrapportage aangeleverd aan staatssecretaris van Rijn over:

- De wijze waarop de 16 gemeenten met de inzet van de tijdelijk beschikbare middelen een landelijk dekkend netwerk van CSG's realiseren.
- De wijze waarop de kwaliteitseisen van de CSG's, inclusief de laagdrempelige toegang, binnen de bredere multidisciplinaire aanpak huiselijk geweld, kindermishandeling en seksueel geweld, worden geborgd.
- Inzicht in de werking van de CSG's door inzicht in het aantal opgevangen slachtoffers en het aantal aangiften dat via de CSG's bij de politie terecht komt.

De 16 betrokken gemeenten hebben zich verenigd in een landelijke werkgroep CSG, welke door de VNG wordt ondersteund. De landelijke werkgroep is in 2017 eenmalig in gesprek geweest met de CSG stuurgroep over onder andere de positionering van de CSG's, de financiering en de landelijke kwaliteitscriteria.

Cijfers

Tabel 1 biedt een overzicht van het aantal meldingen in 2017, gesplitst naar acuut en niet acuut. Onder acuut wordt verstaan slachtofferschap door seksueel geweld 'tot en met

7 dagen geleden'. Bij niet-acute casuïstiek langer dan 7 dagen geleden betreft de hulpvraag meestal advisering over hulpverlening voor verwerking.

Tabel 1. Aantal meldingen per CSG

CSG	Geopend sinds	Acuut	Niet-Acuut	Totaal
Utrecht	01-01-2012	82	316 ¹	398
Nijmegen	01-10-2012	62	168	230
Limburg	01-10-2013	47	26	73
Twente-Achterhoek	01-03-2015	49	24	73
Rotterdam ²	01-09-2015	161	191	352
Friesland	22-09-2015	40	53	93
Groningen	01-10-2015	62	39	101
Drenthe	01-10-2015	18	14	32
Amsterdam Amstelland	01-01-2016	160	165	325
Zuid-Holland	18-01-2016	134	181	315
Noord-Holland	01-02-2016	61	108	169
Flevoland	21-03-2016	36	56	92
Zwolle	26-09-2016	50	58	108
Zeeland	01-02-2017	35	36	71
Brabant-Oost	03-04-2017	106	86	192
Totaal		1103	1521	2624

¹ hoog aantal niet acute casuïstiek vanwege inbedding van het Landelijk Psychotraumacentrum in het CSG Utrecht

² onderrapportage wat betreft slachtoffers jonger dan 16 jaar

Tabel 2. Achtergrond van, en geboden zorg aan, acute slachtoffers (uitsluitend face-to-face contacten)

CSG	Aantal	Meisjes/ Vrouwen	<18 jaar	Eerder seksueel misbruik	Acute medische zorg	FMO	Aangifte gedaan ¹	Casemanager betrokken
Utrecht	82	96%	32%	34%	71%	32%	36%	93%
Nijmegen	62	94%	31%	29%	100%	50%	39%	89%
Limburg	47	89%	40%	46%	64%	55%	42%	70%
Twente- Achterhoek	49	90%	35%	39%	71%	49%	55%	82%
Rotterdam	161	95%	28%	25%	82%	56%	28%	93%
Friesland	40	88%	48%	30%	85%	68%	38%	90%
Groningen ²	62	89%	47%	41%	95%	41%	45%	86%
Drenthe	18	100%	31%	30%	100%	93%	77%	100%
Amsterdam Amstelland	160	91%	15%	18%	100%	45%	- ³	99%
Zuid-Holland	134	94%	31%		79%	37%	37%	94%
Noord- Holland	61	86%	29%	38%	64%	57%	43%	93%
Flevoland	36	86%	47%	24%	72%	24%	32%	69%
Zwolle	50	92%	30%	48%	74%	68%	34%	100%
Zeeland	35	81%	22%	35%	38%	7%	23%	75%
Brabant-Oost	106	80%	36%	31%	73%	41%	44%	67%
Totaal/ gemiddeld	1103	92%	31%	27%	80%	46%	33%	88%

Noot. FMO = Forensisch medisch onderzoek

¹ zoals gerapporteerd door het slachtoffer

² percentages zijn gebaseerd op meerderjarige slachtoffers

³ % aangifte is pas in maart 2017 opgenomen in het registratiesysteem, derhalve niet ingevuld

Media

Het Centrum Seksueel Geweld is veelvuldig in de media geweest in 2017. Hieronder zijn alle mediamomenten op chronologische volgorde opgesomd, zo mogelijk met een hyperlink.

23 mei

- NRC

<https://www.nrc.nl/nieuws/2017/05/23/eerste-advies-na-verkrachting-niet-douchen-maar-melden-9821009-a1560026>

7 juni

- Trouw

<https://www.trouw.nl/home/-er-zullen-nooit-rijen-staan-voor-de-deuren-van-het-centrum-seksueel-geweld--a33d7c2c/>

14 juni

- Nieuwsuur

<https://www.rtlnieuws.nl/nederland/veel-vrouwen-verstijven-bij-verkrachting-intern-schreeuwde-ik-maar-ik-kon-niets-doen>

20 juni

- Trouw

<https://www.trouw.nl/home/het-trauma-van-de-onterechte-beschuldiging-a62a32cd/>

29 juni

- Radio 1

http://binnenland.eenvandaag.nl/radio-/75181/feit_of_fictie_waar_houdt_doktertje_spelen_op_

- Tubantia

<https://www.tubantia.nl/enschede-e-o/meldingen-seksueel-geweld-in-de-regio-met-twee-derde-gestegen-a67c75d2/>

12 juli

- De Groene Amsterdammer

<https://www.groene.nl/artikel/hij-vond-dat-blijkbaar-leuk>

5 oktober

- Stichting Achmea Slachtoffer en Samenleving

<https://www.sass.nl/projecten/centrum-seksueel-geweld/>

medio oktober

- 'Hulp na verkrachting moet altijd gratis zijn', De Telegraaf, Marion van Es

- <http://www.rtvoost.nl/nieuws/278322/manon-ossevoort-over-metoo-meeemaakt-wat-je-niemand-toewenst?p=265165>

- Nieuwsuur

<https://nos.nl/nieuwsuur/artikel/2198338-nieuwe-campagne-tegen-seksueel-geweld.html>

- RTL Late Night

http://www.rtlatenight.nl/item/5427/schokkende_cijfers_seksueel_geweld en <http://www.rtlatenight.nl/vanavond/17-10-2017>

- Hart van Nederland

<http://www.hartvannederland.nl/video/uitzendingen/2017/17-oktober-2017-laaf/>

- ANP

<http://www6.lexisnexis.com/publisher/EndUser?Action=UserDisplayFullDocument&orgId=103268&topicId=269900015&docId=l:2809931974&isRss=true&Em=4&md5=&sendDate=20171019>

- NOS

<https://nos.nl/artikel/2198470-elke-vrouw-kan-wel-metoo-zeggen-we-zijn-het-allemaal-zo-gewend.html>

- RTL EditieNL

<https://www.rtlnieuws.nl/editienl/laatste-videos-editienl/metoo-tegen-seksueel-geweld>

- RTL Boulevard

<https://www.rtlnieuws.nl/boulevard/entertainment/jennie-lena-covert-lady-gaga-tegen-geweld>

- Shownieuws

<http://www.show.nl/rubrieken/sterren/2017/jennie-lena-covert-lady-gaga-tegen-geweld/>

- Trouw

<https://www.trouw.nl/samenleving/-slachtoffers-moeten-aangifte-durven-doen-van-seksueel-geweld--a3b871e3/>

en <https://www.trouw.nl/samenleving/-het-is-toch-juist-prachtig-als-iemand-met-zoveel-macht-je-lastigvalt--a2e14dd6/>

- De Telegraaf
<http://www.telegraaf.nl/entertainment/825909/jennie-lena-mag-lady-gaga-coveren-in-het-nederlands>
en <http://www.telegraaf.nl/nieuws/847821/me-too-maakt-veel-los>
- NRC
<https://www.nrc.nl/nieuws/2017/10/18/aangifte-doen-geeft-weer-controle-13563938-a1577783>
- Het Parool
<https://www.parool.nl/kunst-en-media/cover-van-lady-gaga-in-campagne-over-seksueel-geweld~a4522020/>
- Reformatorisch Dagblad
<https://www.rd.nl/vandaag/binnenland/steun-is-het-belangrijkste-voor-slachtoffer-seksueel-geweld-1.1438299>
- Nederlands Dagblad
<http://www6.lexisnexis.com/publisher/EndUser?Action=UserDisplayFullDocument&orgId=103268&topicId=269900015&docId=l:2809061033&isRss=true&Em=4&md5=&sendDate=20171016>
- VIVA Magazine
<https://www.viva.nl/lijf-en-psyche/heftig-fonds-slachtofferhulp-komt-bijzondere-videoclip-seksueel-geweld/>
- Opzij Magazine
<https://www.opzij.nl/2017/10/17/videoclip-fonds-slachtofferhulp-vraagt-en-krijgt-hulp-lady-gaga-nl-versie-til-it-happens-to-you/>
- Boeddhistisch Dagblad
<https://boeddhistischdagblad.nl/nieuws/100378-fonds-slachtofferhulp-lanceert-videoclip-tegen-seksueel-geweld/>
- Dagblad van het Noorden
<http://www.dvhn.nl/drenthe/%25E2%2580%2598Slachtoffers-seksueel-geweld-moeten-zich-melden%25E2%2580%2599-22582365.html>
- Noordhollands Dagblad
https://app.meltwater.com/mwTransition?url=http%3A%2F%2Fwww6.lexisnexis.com%2Fpublisher%2FEndUser%3FAction%3DUserDisplayFullDocument%26orgId%3D103268%26topicId%3D269900015%26docId%3Dl%3A2809061033%26isRss%3Dtrue%26Em%3D4%26md5%3D%26sendDate%3D20171018&uid=582980a337a8d4b1c7eb2383&cid=55fbd6c64d88c08ff1d02a1b&dId=89597f3f5c5493207213b6bb05048ee0ee17e9f9&op=open&sentiment=N&isHosted=false&id=&name=&type=&transitionToken=eyJ0eXAiOiJKV1QiLCJhbGciOiJIUzUxMiJ9.eyJ0b3N0bmFtZSI6Ind3dzYubGV4aXNuZXhpcy5jb20ifQ.09_FbWWrjiP7U8vhTliFZcnZ9sAABysGtSdAsDXDL1uRCyG8u37xVX56_sCQoulXgEFak9uPDCHxEnP9iq2qsQ&s=email-share

com%2Fpublisher%2FEndUser%3FAction%3DUserDisplayFullDocument%26orgId%3D103268%26topicId%3D269900015%26docId%3Dl%3A2809061033%26isRss%3Dtrue%26Em%3D4%26md5%3D%26sendDate%3D20171018&uid=582980a337a8d4b1c7eb2383&cid=55fbd6c64d88c08ff1d02a1b&dId=89597f3f5c5493207213b6bb05048ee0ee17e9f9&op=open&sentiment=N&isHosted=false&id=&name=&type=&transitionToken=eyJ0eXAiOiJKV1QiLCJhbGciOiJIUzUxMiJ9.eyJ0b3N0bmFtZSI6Ind3dzYubGV4aXNuZXhpcy5jb20ifQ.09_FbWWrjiP7U8vhTliFZcnZ9sAABysGtSdAsDXDL1uRCyG8u37xVX56_sCQoulXgEFak9uPDCHxEnP9iq2qsQ&s=email-share

- Leeuwarder Courant
<http://www.lc.nl/friesland/Drempel-naar-hulp-na-seksueel-geweld-hoog-voor-Friese-jeugd-22584917.html>
- MSN Nieuws
<https://www.msn.com/nl-nl/entertainment/nieuws/jennie-lena-covert-lady-gaga-tegen-geweld/ar-AAAtCRik?li=BB0PWjH>
- Welingelichte Kringen
<http://www.welingelichtekringen.nl/anp/jennie-lena-covert-lady-gaga-tegen-geweld>
- De Utrechtse Internet Courant (DUIC)
<https://www.duic.nl/algemeen/vijf-utrechtters-metoo-hij-fout-punt-uit/>
- Vrije Tijd Amsterdam
<https://vrijetijdamsterdam.nl/uitgaan/ade/ade-2017-fans-martin-garrix-op-rembrandtplein/>

21 oktober

- De Volkskrant
<https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/hoe-praat-je-met-je-kinderen-over-seksueel-geweld~bfc62ada/>

23 oktober

- 'Nee, het lag niet aan het rokje', De Gelderlander, Bettine Winters

26 oktober

- RTL Nieuws
<https://www.rtlnieuws.nl/gezondheid/monica-sloeg-lastige-man-van-zich-af-maar-niet-iedereen-kandat>

7, 14 en 21 november

- NPO

https://www.npo.nl/verkracht-of-niet/BV_101385108

7 november

- 'Wanneer is seksueel gedrag acceptabel en waar ligt de grens?', VARAgids, Daphne van Paassen

14 november

- NPO

https://www.npo.nl/mag-ik-je-tieten-zien/VPWON_1277238

14 november

- Augeo Magazine

http://www.augeomagazine.nl/nl_NL/5111/75260/brief_aan....html

27 november

- NRC

<https://www.nrc.nl/nieuws/2017/11/26/de-dokter-corrie-voor-volwassenen-14246031-a158267>

- Interview met radio GL8 , programma Gezond en Wel, thema seksueel misbruik, 8 lokale omroepen regio Nijmegen. Week 41-2017.

Publicaties

- Knipschild, R. & Bicanic, I. (2017). EMDR gericht op schade door sexting. Een leidraad voor behandeling. EMDR Magazine, 2 (14), 8-10.
- De Jongh, A. & Bicanic, I. (2017). Hoe behandel je een patiënt met een genitale respons na seksueel misbruik? Deel 2. EMDR Magazine, 1 (13), 52-53.
- Bicanic, I., Korver, R. & Hendriks, L. (2017). Wat is de beste start voor EMDR als er ook een rechtszaak loopt? EMDR Magazine, 1 (13), 61-63.
- Zijlstra, E., Esselink, G., Moors, M.L., LoFoWong, S., Hutschemaekers, G., & Lagro-Janssen, A. (2017). Vulnerability and revictimization: Victim characteristics in a Dutch assault center, J Forensic Leg Med. 2017 Nov;52:199-207.
- Coppus, A.M.W. & Lagro-Janssen, T. (2017). Seksueel misbruik bij verstandelijk beperkte meisjes, Huisarts en Wetenschap. 2017;8:410-2.

Referenties

- Ensink, B., & Van Berlo, W. (1999). Indringende herinneringen. De ontwikkeling van klachten na een verkrachting [Intrusive memories: Development of psychological problems after sexual assault]. Utrecht: NISSO/Delft: Eburon.
- De Haas, S., Van Berlo, W., Bakker, F., & Vanwesenbeeck, I. (2012). Prevalence and characteristics of sexual violence in the Netherlands, the risk of revictimization and pregnancy: Results from a national population survey. Violence and Victims, 27(4), 592-608.
- Dukers-Muijters, N., Somers, C., de Graaf, H., Meijer, S., & Hoebe, C. (2015). Prevalence of non-volitional seks types and associated factors: a national sample of young people. PLoS ONE, 10(7), e0132847. doi: 10.1371/journal.pone.0132847
- Bramsen, R. H., Elklit, A., & Nielsen, L. H. (2009). A Danish model for treating victims of assault and sexual assault: the multidisciplinary public approach. Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 18(8), 886-905.
- Vanoni, M., Kriek, F., & Lunneman, K. (2013). Meerwaarde integrale opvang en hulpverlening aan slachtoffers van seksueel geweld. Exploratief onderzoek naar de Centra Seksueel Geweld in Utrecht en Nijmegen. Regioplan Beleidsonderzoek in samenwerking met Verweij-Jonker.
- Pattje, W. (2015). Notitie Stramien Multidisciplinaire Aanpak complexe problematiek, kindermishandeling, huiselijk en seksueel geweld dd 3 april 2015. Gemaakt door NJi en Movisie, op verzoek van het programma Doorontwikkeling Veilig Thuis van de VNG.
- Kartrekkers Centrum Seksueel Geweld (2018). Landelijke kwaliteitscriteria voor disciplines werkzaam in een multidisciplinair centrum voor slachtoffers van acuut seksueel geweld (< 7 dagen geleden). Te downloaden via www.centrumseksueelgeweld.nl

Centrum Seksueel Geweld

Contactpersonen

Iva Bicanic & Astrid Kremers

Contactgegevens

Telefoon: 088-7554113

E-mail: utrecht@centrumseksueelgeweld.nl

Centrum **Seksueel Geweld**
www.centrumseksueelgeweld.nl